

Hjemmeopgave 2

1. Ledigheden betragtes traditionelt set som en indikator for den økonomiske udvikling.

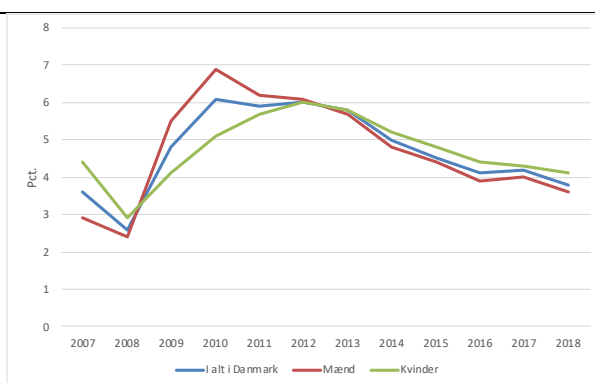
Bevægelserne følger i høj grad økonomiens konjunkturbevægelser. En stigning i beskæftigelsen vil som tommelfingerregel føre til en stigning i arbejdsstyrken på halvdelen af beskæftigelsesstigningen. Det indebærer at ledigheden normalt vil falde mindre end stigningen i beskæftigelse - eller omvendt at ledigheden stiger mindre end et eventuel fald i beskæftigelsen.

Danmarks Statistik opererer med to slags tal for den såkaldte registrerede ledighed: bruttoledighed og nettoledighed. Nettoledighed omfatter (netto)ledige modtagere af arbejdsløshedsdagpenge og (netto)ledige (jobparate) kontanthjælpsmodtagere.

Bruttoledigheden omfatter herudover aktiverede personer med ret til arbejdsløshedsdagpenge og aktiverede jobparate kontanthjælpsmodtagere. Personer i alle grupperne er omregnet til fuldtid. Den del af kontanthjælpsmodtagerne, der indgår i ledigheden, opfattes som "arbejdsmarkedspare" og udgøres af de to første af i alt fire såkaldte visitationskategorier. Bruttoledigheden anses for at give et mere retvisende billede af konjunkturforløbet og vil typisk bevæge sig i samme retning som nettoledigheden.

Figur 1. viser antallet bruttoledige i Danmark og fordelt mellem mænd og kvinder. Tal for figur kan findes under bilag i tabel 1. Der skal tages forbehold for foreløbige tal i år 2016-2018.

Figur 1. Bruttoledighed i pct. af arbejdsstyrken 2007-2018 i alt i DK og for mænd og kvinder.

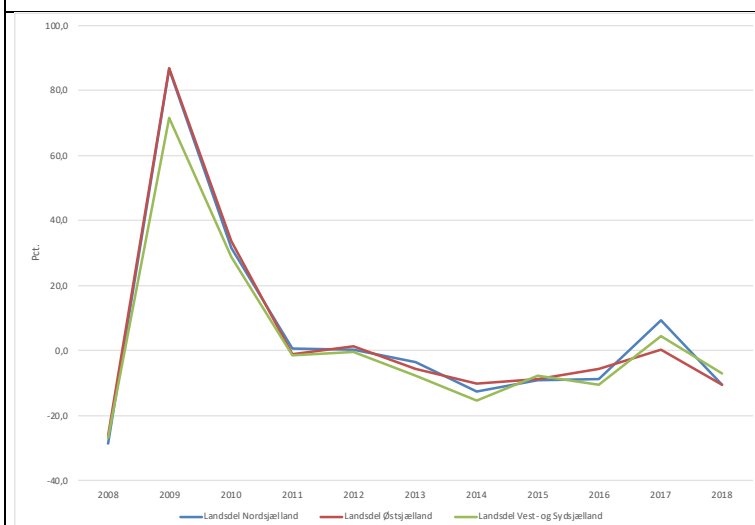
Kilde: www.statistikbanken.dk, AULP01

I 2007-2008 faldt ledigheden i alt, fra 3,6 pct. til 2,6. dvs. et fald med 1 pct. point. Derefter steg ledigheden i alt fra 2,6 pct. til 6,1 pct. i 2010, som var det højeste punkt i perioden for

ledighed i alt. Derefter var ledigheden relativ stabil frem til 2014, hvor den faldt fra 6,1 pct. i 2010 til 5 pct. i 2014. Faldet i ledigheden fortsatte fra 2014 frem til 2018, hvor ledigheden endte på 3,8 pct. i 2018. Faldet fra 2017-2018 havde det største fald i ledigheden i alt for given periode med 1,2 pct. point.

For mænd faldt ledigheden fra 2007-2008 med 0,5 pct. point. Derefter fra 2008 til 2010 steg ledigheden fra 2,4 pct. til 6,9 pct. hvilket er den største stigning for mænd og kvinder i perioden. Derefter faldt ledigheden relativt meget fra 2010 til 2013 fra 6,9 pct. til 5,7 pct. Fra 2014 til 2018 faldt den ydermere med 1,2 pct. point. For kvinder er situationen lidt anderledes, i 2007 var ledigheden større end mændenes og faldt fra 2007-2008 med 1,5 pct. point. hvilket er et pct. point mere end mændene. Fra 2008 til 2010 steg ledigheden fra 2,9 pct. til 5,1 pct. hvilket betyder at mændene nu har en højere ledighedsprocent end kvinderne. Fra 2010-2013 steg ledigheden fra 5,1 pct. til 5,8 pct. hvilket er modsat for mændene og de har nu skiftet plads igen med 0,1 pct. point. Fra 2014-2018 faldt ledigheden med 1,1 pct. point. I 2018 er kvindernes ledigheden større end mændenes med 0,5 pct. point.

Figur 3. Relativ ændring i pct. af ledigheden fordelt på landsdele.

Kilde: www.statistikbanken.dk AUL01 og egne beregninger.

Figur 3 viser den relative ændring i pct. fordelt på udvalgte landsdele og beregningerne for figuren kan ses i tabel 3.

Figuren viser en klar sammenhæng med det beskrevet fra ovenstående figur. Vi ser at ledigheden stiger markant fra 2008-2009 med en vækst på 71,6 pct. i 2009 for Vest- og Sydsjælland samt 86 pct. for Nord og Øst. Derudover følger den relative ændring i pct. for Nord og Øst pænt ad gennem perioden, hvor Vest og Syd har varieret lidt mere fra Nord og

Øst. Efter 2009 sker der et markant fald for alle landsele med en ændring på ca. 33 pct. i 2010. Den efterfølgende periode er relativ stabil dog igen med negative vækstrater fra 2012-2014, positiv fra 2014-2018. Vi ser en kortvarig ændring i ledigheden fra 2016-2017 på ca. 9 pct. for Nordsjælland og 4 pct. for Vest og syd, hvorimod Øst kun har en vækst på 0,4 pct.

Den centrale forklaring på udviklingen af bruttoledigheden er de ændrede konjunkturer. Figur 2 under bilag viser BNP årlig realvækst i pct. og kan hjælpe med, at indikere de forskellige konjunkturskift. Der skal tages forbehold for nationalregnskabet foreløbige fra 2016-2018.

Grænsen mellem høj og lavkonjunktur er ikke klart defineret, dog siges det at hvis en fase som f.eks. 2008-2013 har en vækst på mindre end 2 pct. p.a. vil det være en lavkonjunktur fase, hvilket er omvendt for f.eks. 2004-2007 og 2014-2018, som vokser med mere end 2 pct. p.a. Under en højkonjunktur vil der være en tendens til relativ stærk stigning i fx beskæftigelsen, det private forbrug, ejendomspriser, boligbyggeri, lønninger og priser, offentlige indtægter fra en række skattetyper. Dette er omvendt for en lavkonjunktur hvor der er en tendens til fald i beskæftigelse, ejendomspriser osv.

Ledighedens udvikling og beskæftigelsens er forsinket lidt i forhold til konjunkturudviklingen målt ved BNP i figur 2. Labour hoarding er et begreb som netop forklarer denne situation med, at ledigheden er og beskæftigelse er forsinket. Faldet i ledigheden fra 2007-2008 var relativ stor lige inden finanskrisen. Det skyldes bl.a. at virksomheder ikke fyrede medarbejder med det samme, men derimod ansatte flere medarbejder grundet de gode tider fra 2007. Selvom 2008 havde en årlig realvækst på -0,5 pct. af BNP så ville virksomhederne gerne se tiden an og ikke bare fyre en masse. Det er altså en omkostning for virksomheden at fyre medarbejdere og vil derfor ikke være konkurrence dygtigt for virksomheden at fyre medarbejdere, hvis det ikke viste sig at være en alvorlig krise. Trods alt ramte krisen Danmark, hvilket specielt får en betydning for ledigheden i 2009-2011. Selvom finanskrisen varede fra 2008-2009 fortsatte ledigheden med at stige helt frem 2010 og for kvinder 2012. Det skyldes bl.a. labour hoarding. Virksomhederne ventede med at ansætte medarbejdere de så tiden an og ville først ansætte nye medarbejdere når økonomien viste positive tal igen. Det resulterede i at ledigheden fortsatte med at stige selvom krisen var slut. Det skal dog siges, at der var lavkonjunktur helt frem 2013, hvilket betyder at virksomheder ikke har lige så stort et behov for at ansætte nye

medarbejdere, som de har under højkonjunktur. Fra 2014-2018 Begynder højkonjunkturen, samt falder ledigheden markant i løbet af perioden. Til dels skyldes faldet i ledigheden, at det var ekstraordinært højt i 2010-2011 som derved nu viser en afreaktion af dette, samt at virksomheder har brug for at ansætte flere medarbejdere under højkonjunktur.

Vi ser at kvinder har en lavere ledighed under finanskrisen end mænd, selvom mænd historisk set, har haft den laveste. Det skyldes at der er flere mænd som arbejder i byggebranchen som er meget konjunktur afhængige. Omvendt sidder der flere kvinder i den offentlige sektor som ikke er konjunktur afhængigt. Dermed bliver ledigheden større for mænd under en given krise.

Konjunkturudviklingens betydning for ledigheden afspejles også i figur 3 for landsdelene. Især 2009, hvor alle udvalgte landsdeles ledighed steg markant, vækst på ca. 86 pct. og efterfølgende faldt til ca. 31 pct. Altså ses den samme tendens som for kønnene.

Alt i alt, ses der en pæn sammenhæng mellem ledigheden og konjunkturudviklingen.

Udover konjunkturer har institutionelle ændringer også en betydning for ledigheden.

I 2010 blev der vedtaget en dagpengereform (som en del af genopretningsaftalen). Her blev dagpengeperioden reduceret fra 4 til 2 år. Hvor reduktionen var fuldt indfaset i begyndelsen af 2013. Og desuden blev kravet om beskæftigelse ved genoptræning af en mistet dagpengeret forlænget fra ½ til 1 år. Dette skulle forsøge at få ledigheden til at falde og dermed får flere i arbejder. I figur 1 ser vi også et markant fald i ledigheden fra 2013 og frem. Dog skal de ses i lyset af en krise der gav unormale stigninger i ledigheden og 2013 stadig kan være en reaktion fra krisen. 1. januar 2014 trådte en reform af kontanthjælp i kraft. Reformen indebærer blandt andet at personer under 30 år og ingen uddannelse har ikke længere kan få kontanthjælp, men kan få uddannelseshjælp, der er på niveau med SU (som er væsentligt lavere end kontanthjælp). Denne reform kunne være medvirkende til faldet i ledigheden i 2014, figur 1. Efter reformens indtrædelse får de unge større incitament til at finde et job, eftersom deres indkomst er væsentligt indskrænket.

I efteråret 2015 blev der indgået en ny aftale om dagpenge, som trådte i kraft i 2017. Aftalen indebærer blandt andet, at den maksimale dagpengeperiode for den enkelte person kan forøges fra de 2 til højst 3 år, hvis personen har haft kortere perioder med arbejde. Dette kunne give en tendens til flere ledige, hvilket er en mulig forklaring til den korte stigning i 2017 på figur 3 på 9,4 pct. for Nordsjælland og 4 pct. for Øst.

Bilag

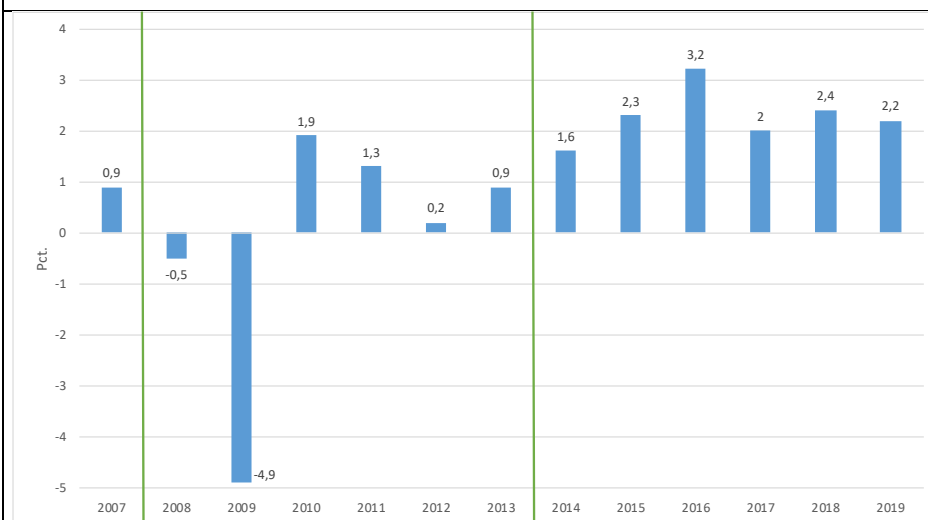
Tabel 1. Bruttoledighed i pct. af arbejdsstyrken 2007-2018 i alt i DK og for mænd og kvinder.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt i Danmark	3,6	2,6	4,8	6,1	5,9	6	5,8	5	4,5	4,1	4,2	3,8
Mænd	2,9	2,4	5,5	6,9	6,2	6,1	5,7	4,8	4,4	3,9	4	3,6
Kvinder	4,4	2,9	4,1	5,1	5,7	6	5,8	5,2	4,8	4,4	4,3	4,1

Kilde: www.statistikbanken.dk, AULP01

Anm: Enhed Pct.

Figur 2. BNP, årlig realvækst i pct. 2007-2018

Kilde: www.statistikbanken.dk, tabel NAN1.

Anm: De grønne linjer indikerer konjunkturskift.

Tabel 3. Relativ ændring i pct. af ledigheden for udvalgte landsdele.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Landsdel Nordsjælland	-28,6	86,5	31,6	0,7	0,2	-3,4	-12,5	-9,2	-8,8	9,4	-10,3
Landsdel Østsjælland	-26,2	86,8	33,5	-1,0	1,3	-5,8	-10,2	-8,8	-5,6	0,3	-10,5
Landsdel Vest- og Sydsjælland	-26,7	71,6	28,7	-1,6	-0,4	-7,8	-15,3	-7,7	-10,4	4,3	-7,0

Kilde: www.statistikbanken.dk AUL01 og egne beregninger.